

Sygn. akt II UK 514/17

POSTANOWIENIE

Dnia 18 grudnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriłło

w sprawie z wniosku K. P.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Z.
przy udziale zainteresowanego V. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością
spółka jawna w R.
o jednorazowe odszkodowanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 18 grudnia 2018 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w Z.
z dnia 13 czerwca 2017 r., sygn. akt IV Ua [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 13 czerwca 2017 r. Sąd Okręgowy w Z. oddalił apelację organu rentowego od wyroku Sądu Rejonowego w Z. z dnia 27 stycznia 2017 r., którym zmieniono zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Z. w ten sposób, że ustalono, iż zdarzenie z dnia 17 lutego 2016 r., któremu uległa wnioskodawczyni K. P., jest wypadkiem przy pracy i zobowiązano pozwanego do przeprowadzenia dalszych czynności celem ustalenia uszczerbku na zdrowiu, jakiego doznała wnioskodawczyni na skutek tego wypadku.

Organ rentowy zaskarżył powyższy wyrok skargą kasacyjną w całości, zarzucając mu naruszenie prawa materialnego: 1/ art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy

i chorób zawodowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 1242 ze zm.; dalej jako ustawa wypadkowa) w związku z art. 128 oraz z art. 140 k.p., przez błędną wykładnię wskutek przyjęcia, że w rozumieniu tych przepisów pozostaje w związku czasowym, miejscowym i funkcjonalnym z pracą zdarzenie z dnia 17 lutego 2016 r., do którego doszło w czasie typowej drogi z pracy - powrotu przedstawiciela medycznego, zatrudnionego w zadaniowym czasie pracy, do domu po zakończeniu wykonywania zadań pracowniczych, tj. po zakończeniu ostatniej umówionej wizyty w aptece. A tym samym niewłaściwe zastosowanie tych przepisów i uznanie zdarzenia z dnia 17 lutego 2016 r., do którego doszło w czasie drogi z pracy za wypadek przy pracy; 2/ art. 57b ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. 2017 r., poz. 1383; dalej jako ustawa emerytalna), przez jego pominięcie, mimo że w świetle tego przepisu zdarzenie z dnia 17 lutego 2016 r., któremu uległa odwołująca się, spełnia przesłanki do uznania za wypadek w drodze z pracy.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania organ rentowy powołał się na oczywistą zasadność skargi. Sąd drugiej instancji istotnie naruszył bowiem art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy wypadkowej w związku z art. 128 k.p. i art. 140 k.p. oraz art. 57b ustawy emerytalnej uznając, że pozostaje w związku czasowym, miejscowym i funkcjonalnym z pracą także wypadek komunikacyjny, któremu uległa odwołująca się - przedstawiciel medyczny, zatrudniona w zadaniowym czasie pracy, podczas drogi do domu po zakończeniu wykonywania zadań pracowniczych, tj. ostatniej wizyty w aptece. Wyrok Sądu Okręgowego jest oczywiście nietrafny, gdyż nie jest wypadkiem przy pracy w rozumieniu tych przepisów wypadek komunikacyjny pracownika mobilnego, zatrudnionego na wskazanym obszarze geograficznym, podczas odbywania każdego przejazdu na wskazanym obszarze od chwili wyjazdu z domu do powrotu do domu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje

potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W razie powołania przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035, z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205, z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274, z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616, z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107, z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364, z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy wypada stwierdzić, że chybiona jest teza o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Spór w sprawie dotyczy tego, czy zdarzenie, jakiemu uległa ubezpieczona w dniu 17 lutego 2016 r., nastąpiło w związku z pracą. Związek z pracą, o którym mowa w art. 3 ust. 1 ustawy wypadkowej, polega na czasowym, funkcjonalnym i przestrzennym związku zdarzenia z pracą w okolicznościach wymienionych w pkt 1-3 tego artykułu. Czasowy związek zdarzenia z pracą polega na tym, że zdarzenie powinno nastąpić albo w czasie wykonywania przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych, ewentualnie w czasie wykonywania czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia lub w związku z

wykonywaniem tych czynności albo w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy. Funkcjonalny związek zdarzenia z pracą wyraża się w tym, że zdarzenie powinno nastąpić w czasie lub w związku z wykonywaniem przez pracownika określonych czynności, a mianowicie „zwykłych czynności lub poleceń przełożonych”, „czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia”, a także „w czasie pozostawania w dyspozycji pracodawcy”. Wreszcie przestrzenny związek zdarzenia z pracą polega na tym, że zdarzenie następuje w miejscu, które jest albo miejscem wykonywania czynności służbowych (którym jest z reguły zakład pracy) albo miejscem na „drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy”.

Zgodnie z dokonanymi w sprawie ustaleniami faktycznymi, ubezpieczona od chwili wyjazdu z ostatniej apteki, w której wykonywała czynności przedstawiciela medycznego, aż do powrotu domu realizowała obowiązki związane z pracą na tym stanowisku, a czas pracy wnioskodawczyni rozpoczynał się od wyjazdu z mieszkania, tj. od rozpoczęcia bezpośrednich czynności przygotowawczych do wykonania zasadniczego zadania pracowniczego, jakim była wizyta w aptece, a kończył dopiero po powrocie do domu, po zakończeniu tego zasadniczego zadania pracowniczego, tj. po odwiedzeniu ostatniego z wyznaczonych na dany dzień punktów (uzasadnienie wyroku s. 7, 9). W skardze nie zarzucono obrazy prawa procesowego. Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi w myśl art. 398¹³ § 2 k.p.c. Dokonując kwalifikacji przedmiotowego zdarzenia jako wypadku przy pracy Sąd Okręgowy odniósł się do powołanych przez organ rentowy wyroków Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2006 r., II UK 101/06 (OSNP 2008 nr 1 – 2, poz. 20) i z dnia 16 października 2009 r., I PK 89/09 (LEX nr 823349), w których zanegowano możliwość uznania za wypadek przy pracy zdarzenia zaistniałego w trakcie odbywania przez pracownika zatrudnionego w zadaniowym systemie czasu pracy drogi z miejsca zamieszkania do miejsca wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy. Jednocześnie Sąd drugiej instancji uwzględnił aktualne poglądy judykatury na temat kwalifikacji tego rodzaju zdarzeń w przypadku pracowników mobilnych. Zauważyć należy, że aby zdarzenie było wypadkiem przy pracy z art. 3 ust. 1 pkt 3 ustawy wypadkowej, pracownik będąc w drodze musi

pozostawać w dyspozycji pracodawcy. Czas tego przejazdu powinien być więc wliczany do czasu pracy, gdyż zgodnie z art. 128 k.p. jest to czas pozostawania w dyspozycji pracodawcy. Za czas pracy uznawane są pewne okresy nieświadczenia pracy, polegające na dojazdach do (lub z) miejsca jej świadczenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 2014 r., I PK 198/13, LEX nr 1463666). W przytoczonych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku orzeczeniach Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2008 r., I PK 107/08 (OSNP 2010 nr 11 – 12, poz. 133), z dnia 6 maja 2014 r., II PK 219/13 (LEX nr 1514736) oraz z dnia 11 sierpnia 2015 r., III PK 152/14 (LEX nr 193287) wyjaśniono, że czasem pracy pracownika wykonującego obowiązki pracownicze na określonym obszarze, do czego niezbędne jest stałe przemieszczanie się, jest także czas poświęcony na konieczne dojazdy. W czasie tych przejazdów pracownika pozostaje bowiem do dyspozycji pracodawcy, a bez tych przejazdów nie byłoby możliwe wykonanie zadań pracowniczych. W konsekwencji czas pracy w rozumieniu art. 128 k.p. rozpoczyna się od wyjazdu z mieszkania pracownika handlowego w sytuacji, gdy pracodawca nie zorganizował dla niego żadnego miejsca, które mogłoby być traktowane jako zamiejscowa siedziba pracodawcy, a praca polegała w całości na wykonywaniu zadań w placówkach handlowych, do których pracownik dojeżdżał samochodem z zajmowanego przez siebie mieszkania; czas ten obejmuje również powrót do mieszkania po wykonaniu zasadniczego zadania pracowniczego. W sytuacji, gdy zaprezentowana przez Sąd drugiej instancji wykładnia prawa materialnego pozostaje w zgodzie z linią orzecniczą Sądu Najwyższego, nie można podzielić tezy o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.